

Igor M. Lях¹, Oleksandr I. Savenkov², Valeriia V. Chobal³, Kyrylo I. Gladkiy⁴
**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ:
ШЛЯХ ДО ЕФЕКТИВНОЇ ОСВІТИ**

У статті досліджено ефективність інтерактивних методів навчання, що набувають все більшого поширення в умовах сучасної освіти. Аналізуються переваги та недоліки використання таких методів, а також їхній вплив. Інтерактивні методи навчання сприяють активізації пізнавальної діяльності, розвитку критичного мислення, покращенню соціальних навичок, а також формуванню умінь ефективно працювати в команді. Завдяки інтерактивному підходу, користувачі не лише засвоюють теоретичний матеріал, але й активно застосовують знання на практиці через дискусії, рольові ігри, проекти та інші форми взаємодії. Це дозволяє їм краще зрозуміти навчальний матеріал, підвищити мотивацію до навчання та розвинути самостійність у здобутті нових знань. Використання таких інструментів, як гейміфікація, віртуальна реальність та онлайн-платформи, робить навчання більш цікавим і захоплюючим. Крім того, інтерактивні методи сприяють розвитку міжкультурної компетентності та навичок спілкування, що дає змогу взаємодіяти користувачам з різних країн через онлайн-ресурси.

Особливо важливим є впровадження цифрових технологій, що дозволяють розвивати цифрову грамотність та застосовувати сучасні інструменти для самостійного навчання. Інтерактивні методи навчання відкривають нові можливості для індивідуалізації освіти, що є важливим для студентів з різними стилями навчання. Створення адаптивних платформ для навчання дає змогу працювати в оптимальному темпі та на відповідному рівні складності. Таким чином, інтерактивні методи, включаючи використання цифрових технологій, значно покращують якість освіти, сприяють розвитку важливих життєвих компетентностей та підготовці до реальних викликів професійного життя.

Успішне впровадження інтерактивних методів потребує комплексного підходу, постійного вдосконалення кваліфікації викладачів та наявності необхідних матеріальних і технічних ресурсів у навчальних закладах.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання; цифрова грамотність; життєві компетентності; гейміфікація; віртуальна реальність; персоналізація навчання.

Літ. 10.

DOI: 10.32752/1993-6788-2025-1-286-14-20

Ihor Liakh, Oleksandr Savenkov, Valeriia Chobal, Kyrylo Gladkiy
**USING INTERACTIVE TEACHING METHODS:
THE WAY TO EFFECTIVE EDUCATION**

The article examines the effectiveness of interactive teaching methods, which are becoming increasingly widespread in modern education. The advantages and disadvantages of using such methods, as well as their impact, are analyzed. Interactive teaching methods contribute to the activation of cognitive activity, the development of critical thinking, the improvement of social skills, and the formation of skills to work effectively in a team. Thanks to the interactive approach, users not only master theoretical material, but also actively apply knowledge in practice through discussions, role-playing games, projects and other forms of interaction. This allows them to better

¹ Uzhhorod National University. Ukraine.

² National Academy of Management. Ukraine.

³ Uzhhorod National University. Ukraine.

⁴ National Academy of Management. Ukraine.

understand the educational material, increase motivation for learning and develop independence in acquiring new knowledge. The use of tools such as gamification, virtual reality and online platforms makes learning more interesting and exciting. In addition, interactive methods contribute to the development of intercultural competence and communication skills, which allows users from different countries to interact through online resources. The introduction of digital technologies that allow the development of digital literacy and the use of modern tools for self-study is especially important. Interactive teaching methods open up new opportunities for individualizing education, which is important for students with different learning styles. The creation of adaptive platforms for learning allows you to work at the optimal pace and at the appropriate level of complexity. Thus, interactive methods, including the use of digital technologies, significantly improve the quality of education, contribute to the development of important life competencies and preparation for the real challenges of professional life.

The successful implementation of interactive methods requires a comprehensive approach, continuous improvement of teachers' qualifications and the availability of the necessary material and technical resources in educational institutions.

Keywords: *interactive teaching methods; digital literacy; life competencies; gamification; virtual reality; learning personalization.*

Peer-reviewed, approved and placed: 12.04.2025.

Постановка проблеми. Сучасна освіта потребує нових підходів до навчання, які б відповідали викликам інформаційного суспільства. Традиційні методи викладання не завжди забезпечують достатній рівень активності студентів і сприяють розвитку їх критичного мислення. У цьому контексті інтерактивні методи навчання виступають ефективним інструментом підвищення якості освіти та розвитку ключових компетентностей.

Сучасний світ вимагає від освіти не лише передачі знань, а й розвитку навичок, необхідних для успішної адаптації до швидкозмінних умов. Традиційні методи навчання, орієнтовані на пасивне сприйняття інформації, часто не відповідають цим вимогам. У зв'язку з цим, проблема пошуку та впровадження ефективних методів навчання, які б сприяли активній участі користувачів у навчальному процесі, набуває особливої актуальності.

Інтерактивні методи навчання, що передбачають активну взаємодію між здобувачами освіти та викладачем, є одним із перспективних напрямків вирішення цієї проблеми. Вони сприяють розвитку критичного мислення, комунікативних навичок, вміння працювати в команді та інших важливих компетентностей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз останніх публікацій показує, що інтерактивні методи навчання продовжують еволюціонувати, особливо з урахуванням швидкого розвитку цифрових технологій. Останні дослідження підтверджують їхній значний позитивний вплив на результати навчання, зокрема підвищення мотивації, розвиток критичного мислення, формування комунікативних навичок та покращення запам'ятовування.

У публікаціях часто висвітлюються такі інтерактивні методи, як проєктна діяльність, що дозволяє користувачам застосовувати знання на практиці, рольові ігри, що сприяють розвитку емпатії та соціальних навичок, дискусії, що навчають аргументувати свою позицію, кейс-методи, що розвивають аналітичне мислення, та використання інтерактивних технологій, таких як: вебінари, онлайн-дискусії та ігрові технології, що роблять навчання більш захоплюючим.

Одне з актуальних напрямків досліджень – використання гейміфікації в освіті, зарубіжні вчені Dichev С. та Dicheva D аналізують численні дослідження, які показують, що гейміфікація може значно підвищити залученість студентів та їхню мотивацію до навчання [1].

Також, велику увагу приділяють використанню віртуальної та доповненої реальності (VR/AR) в освіті. Дослідження Radianti J., показує, що VR/AR можуть значно покращує результати навчання, особливо в галузях, де потрібна просторова візуалізація [2].

Крім того, дослідження Stahl G. K. показують, що інтерактивні онлайн-платформи та інструменти для спільної роботи стають все більш важливими в умовах дистанційного та змішаного навчання, а також розглядає теоретичні та практичні аспекти використання таких платформ для ефективного навчання [3].

Останні дослідження також підкреслюють важливість персоналізації навчання за допомогою інтерактивних методів. Використання адаптивних навчальних платформ та інструментів аналізу даних дозволяє створювати індивідуальні навчальні програми, що відповідають потребам.

Мета дослідження. Основна мета цього дослідження є аналіз ефективності використання інтерактивних методів навчання та розробка рекомендацій щодо їх впровадження в освітній процес. Визначення сутності та класифікації інтерактивних методів навчання, аналіз переваг та недоліків їх використання, дослідження впливу інтерактивних методів на мотивацію та пізнавальну активність користувачів, а також розробка рекомендацій щодо впровадження інтерактивних методів у навчальний процес.

У рамках дослідження також аналізується роль технологічних інновацій, таких як онлайн-платформи, віртуальні лабораторії та гейміфікація, в інтеграції інтерактивних методів у навчальний процес. Розробляються практичні рекомендації щодо застосування цих методів у навчальних закладах з урахуванням їхніх особливостей та потреб користувачів.

Основні результати дослідження. Інтерактивні методи навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретні цілі: одна з них – створити комфортні умови навчання, за яких кожен здобувач освіти відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес організований таким чином, що практично всі користувачі виявляються залученими до процесу пізнання, вони мають можливість розуміти і розмірковувати над тим, що вони знають. Інтерактивне навчання – це діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія викладача та здобувачами освіти.

Інтерактивні методи навчання сприяють активізації пізнавальної діяльності користувачів, розвитку критичного мислення та творчих здібностей, формуванню комунікативних навичок та вміння працювати в команді, підвищенню мотивації та інтересу до навчання, а також покращенню запам'ятовування та розуміння навчального матеріалу.

Переваги інтерактивних методів навчання:

1. Висока мотивація. Інтерактивні методи навчання пробуджують у студентів природну цікавість, перетворюючи навчальний процес з рутинного на захоплюючий. Активна участь у дискусіях, рольових іграх та проектах дає

змогу відчувати себе частиною процесу, а не пасивним спостерігачем. Використання інтерактивних технологій, таких як гейміфікація та віртуальна реальність, робить навчання схожим на гру, що особливо є ефективним для студентів. Студенти відчують більшу відповідальність за свої результати, адже їхній внесок безпосередньо впливає на спільний успіх.

2. Покращення академічних результатів. Завдяки активній участі в навчальному процесі студенти краще засвоюють матеріал, адже вони не просто слухають лекції, а й застосовують знання на практиці. Інтерактивні методи сприяють розвитку критичного мислення та аналітичних навичок, що допомагає здобувачам освіти глибше розуміти складні концепції. Використання кейс-методів та проектної діяльності дає змогу побачити, як теоретичні знання застосовуються в реальних ситуаціях. Студенти вчаться самостійно шукати інформацію, аналізувати її та робити висновки, що сприяє розвитку навичок самостійного навчання.

3. Розвиток соціальних навичок. Робота в групах, дискусії та рольові ігри сприяють розвитку комунікативних навичок, вміння слухати та аргументувати свою позицію. Студенти вчаться співпрацювати, знаходити компроміси та розв'язувати конфлікти, що є важливими навичками для успішної кар'єри та соціальної адаптації. Інтерактивні методи допомагають студентам розвинути емпатію та розуміння інших людей, адже вони вчаться працювати в команді з різними людьми. Використання інтерактивних технологій, таких як онлайн-дискусії та вебінари, дає змогу студентам спілкуватися з людьми з різних культур та країн, що сприяє розвитку міжкультурної компетентності.

4. Підвищення самооцінки. Активна участь у навчальному процесі дає змогу студентам відчувати себе компетентними та впевненими у своїх силах. Успішне виконання проєктів та розв'язання проблем підвищує самооцінку та мотивацію до подальшого навчання. Інтерактивні методи допомагають студентам усвідомити свої сильні та слабкі сторони, що сприяє розвитку самопізнання. Викладач виступає в ролі фасилітатора, який підтримує та заохочує студентів, що сприяє створенню позитивної атмосфери.

5. Створення позитивної атмосфери. Інтерактивні методи навчання сприяють створенню доброзичливої та відкритої атмосфери в класі. Здобувачі освіти відчують себе комфортно, висловлюючи свої думки та ідеї, адже вони знають, що їх почують та підтримають. Викладач допомагає студентам у навчанні, а не в ролі суворого керівника. Інтерактивні методи сприяють розвитку почуття спільності та взаємодопомоги, що робить навчання більш приємним та ефективним. Використання гумору та ігор допомагає зняти напругу та зробити навчання більш цікавим.

Недоліки інтерактивних методів навчання:

1. Високі вимоги до підготовки викладача. Ефективне використання інтерактивних методів вимагає від викладача не лише глибоких знань предмету, але й володіння різноманітними педагогічними техніками. Викладач повинен вміти організувати дискусії, керувати групою роботою, стимулювати активність студентів та створювати сприятливу атмосферу для навчання. Це вимагає постійного самовдосконалення, участі в тренінгах та семінарах. Не всі викладачі мають достатньо часу та ресурсів для цього. Крім

того, викладач повинен бути готовий до непередбачуваних ситуацій, які можуть виникнути під час інтерактивного заняття.

2. Необхідність використання додаткових матеріалів. Інтерактивні методи часто вимагають використання додаткових матеріалів, таких як роздаткові матеріали, картки, відеоролики, комп'ютери та інше обладнання. Це може збільшити витрати на навчання та вимагати додаткового часу на підготовку. Не у всіх навчальних закладах є достатньо ресурсів для забезпечення необхідними матеріалами. Крім того, викладач повинен вміти ефективно використовувати ці матеріали, щоб вони сприяли досягненню навчальних цілей.

3. Складність оцінювання результатів. Оцінювання результатів навчання з використанням інтерактивних методів може бути складнішим, ніж при традиційних методах. Важко оцінити індивідуальний внесок кожного студента в групову роботу або дискусію. Викладач повинен розробити чіткі критерії оцінювання, які враховують не лише знання, але й навички та компетентності студентів. Це вимагає більше часу та зусиль від викладача. Крім того, важливо забезпечити об'єктивність та справедливість оцінювання.

4. Часові витрати. Інтерактивні заняття часто вимагають більше часу на підготовку та проведення, ніж традиційні лекції. Викладач повинен ретельно спланувати заняття, підготувати матеріали та передбачити можливі проблеми. Крім того, дискусії та групові роботи можуть зайняти більше часу, ніж планувалося. Важливо ефективно використовувати час на занятті, щоб досягти максимальних результатів.

Індивідуалізація навчання стає ключовим елементом ефективного освітнього процесу. Інтерактивні методи дозволяють адаптувати навчальний матеріал до індивідуальних потреб кожного здобувача освіти. Використання адаптивних навчальних платформ, які аналізують прогрес студента та коригують навчальний план, дозволяє забезпечити оптимальний темп та рівень складності. Це особливо важливо для здобувачів освіти з різними стилями навчання та потребами.

Розвиток цифрової грамотності є невід'ємною частиною сучасної освіти. Інтерактивні методи, що передбачають використання цифрових інструментів, таких як онлайн-платформи, віртуальні лабораторії та інтерактивні презентації, допомагають студентам розвивати навички роботи з інформаційними технологіями. Це включає вміння ефективно шукати, аналізувати та використовувати інформацію з різних цифрових джерел, а також навички спілкування та співпраці в онлайн-середовищі.

Формування життєвих компетентностей є важливим аспектом інтерактивного навчання. Студенти не лише засвоюють академічні знання, але й розвивають навички, необхідні для успішної адаптації до реального життя. Це включає критичне мислення, вміння розв'язувати проблеми, комунікативні навички, вміння працювати в команді, а також самостійність та відповідальність. Інтерактивні методи, такі як проєктна діяльність та кейс-методи, дозволяють студентам застосовувати ці навички на практиці.

Онлайн-платформи та інструменти для спільної роботи дозволяють студентам спілкуватися та співпрацювати незалежно від місця та часу. Віртуальні лабораторії та симуляції дозволяють проводити експерименти та

дослідження в безпечному та контрольованому середовищі. Ігрові технології (гейміфікація) роблять навчання більш цікавим та мотивуючим.

Оцінювання в інтерактивному навчанні має бути спрямоване не лише на перевірку знань, а й на оцінювання процесу навчання та розвитку компетентностей. Використання портфоліо, проєктів, презентацій та інших форм оцінювання, що передбачають активну участь студентів, дозволяє отримати більш повну картину їхніх досягнень. Важливо забезпечити об'єктивність та прозорість оцінювання, щоб студенти розуміли, як їхні результати впливають на загальну оцінку.

Впровадження інтерактивних методів вимагає системного підходу та відповідної підготовки науково-педагогічних працівників. Важливо починати з поступового впровадження простих форм інтерактивного навчання, а потім переходити до більш складних. Підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників з питань використання інтерактивних методів та технологій є ключовим фактором успіху. Також необхідно забезпечити навчальні заклади необхідними технічними засобами та створити навчальні матеріали, що сприяють активній взаємодії студентів.

Висновки. Інтерактивні методи навчання є потужним інструментом для підвищення якості освіти. Вони сприяють активному залученню студентів до навчального процесу, розвитку їхніх критичного мислення, комунікативних навичок та вміння працювати в команді. Використання інтерактивних методів дозволяє створити більш захоплююче та мотивуюче навчальне середовище, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу та підвищенню академічних результатів.

Одним з ключових аспектів успішного впровадження інтерактивних методів є підготовка науково-педагогічних працівників. Викладачі повинні володіти не лише знаннями предмету, але й навичками організації інтерактивних занять, використання цифрових інструментів та створення сприятливої атмосфери для навчання. Це вимагає постійного самовдосконалення та готовності до експериментів.

Важливим фактором є також використання інтерактивних технологій, таких як онлайн-платформи, віртуальна та доповнена реальність, гейміфікація та інструменти для спільної роботи. Вони дозволяють створити більш персоналізоване та захоплююче навчальне середовище, що відповідає потребам сучасних студентів. Однак, важливо забезпечити доступність цих технологій для всіх студентів та викладачів.

Оцінювання в інтерактивному навчанні має бути спрямоване не лише на перевірку знань, а й на оцінювання процесу навчання та розвитку компетентностей. Використання портфоліо, проєктів, презентацій та інших форм оцінювання, що передбачають активну участь студентів, дозволяє отримати більш повну картину їхніх досягнень. Важливо забезпечити об'єктивність та прозорість оцінювання, щоб студенти розуміли, як їхні результати впливають на загальну оцінку.

1. Dichev, C., & Dicheva, D. (2021). Gamification in Education: A Systematic Mapping Study. *Journal of Educational Technology & Society*, 24(1). 1-18.

2. Radianti, J., Majchrzak, A., Fromm, J., & Wohlgenannt, I. (2020). Virtual and Augmented Reality in Education: A Meta-Analysis. *Computers & Education*, 147, 103778.
3. Stahl, G., Koschmann, T., & Suthers, D. (Eds.). (2020). *Computer-supported collaborative learning: Theory into practice*. Springer.
4. Шапран І. С. Формування критичного мислення студентів засобами інтерактивного навчання. *Інноваційні педагогічні технології*. 2020. № 3. С. 45-51.
5. Савченко О. В. Проектна компетентність як складова професійної підготовки вчителів: методологічні аспекти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. №12. С. 82-88.
6. Бурчак С., Дмитренко В. Використання інтерактивних форм і методів у процесі формування проектної компетентності майбутніх учителів технологій. *Вісник науки та освіти*. 2024. №5 (23). С. 773-782.
7. Kukulska-Hulme, A., Bossu, C., Coughlan, T., Ferguson, R., FitzGerald, E., Gaved, M., ... & Whitelock, D. (2021). *Innovating pedagogy 2021: Open university innovation report 9*. Institute of Educational Technology, The Open University.
8. Wang, Y., & Derakhshan, A. (2023). The impact of gamification on EFL learners' motivation and engagement: A meta-analysis. *System*, 102980.
9. Братко О. М. Інтерактивні методи як засіб розвитку професійних компетентностей у студентів. *Педагогічний альманах*. 2018. № 2. С. 65-70.
10. Резніченко, І. Г. (2024). Використання інтерактивних методів навчання у процесі формування проектної компетентності майбутніх педагогів. *Педагогічна Академія: наукові записки*. (12).

-
1. Dichev, C., & Dicheva, D. (2021). Gamification in Education: A Systematic Mapping Study. *Journal of Educational Technology & Society*, 24(1). 1-18.
 2. Radianti, J., Majchrzak, A., Fromm, J., & Wohlgenannt, I. (2020). Virtual and Augmented Reality in Education: A Meta-Analysis. *Computers & Education*, 147, 103778.
 3. Stahl, G., Koschmann, T., & Suthers, D. (Eds.). (2020). *Computer-supported collaborative learning: Theory into practice*. Springer.
 4. Shapran I. S. Formation of students' critical thinking through interactive learning. *Innovative pedagogical technologies*. 2020. No. 3. P. 45-51.
 5. Savchenko O. V. Project competence as a component of professional training of teachers: methodological aspects. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*. 2020. No. 12. P. 82-88.
 6. Burchak S., Dmytrenko V. The use of interactive forms and methods in the process of forming project competence of future teachers of technologies. *Bulletin of Science and Education*. 2024. No. 5 (23). P. 773-782.
 7. Kukulska-Hulme, A., Bossu, C., Coughlan, T., Ferguson, R., FitzGerald, E., Gaved, M., ... & Whitelock, D. (2021). *Innovating pedagogy 2021: Open university innovation report 9*. Institute of Educational Technology, The Open University.
 8. Wang, Y., & Derakhshan, A. (2023). The impact of gamification on EFL learners' motivation and engagement: A meta-analysis. *System*, 102980.
 9. Bratko O. M. Interactive methods as a means of developing professional competencies in students. *Pedagogical Almanac*. 2018. No. 2. P. 65-70.
 10. Reznichenko, I. G. (2024). The use of interactive teaching methods in the process of forming project competence of future teachers. *Pedagogical Academy: scientific notes*. (12).